

Óli Jacobsen

Eitt 100 ára minni: SKAÐADAGURIN Í HESTI

Sjáldan hefur ein bygd mist so nógv ein einstakan dag.

**1. apríl eru 100 ár liðin síðan hesa vanlukku.
Tí fara vit at taka aftur í tað, sum er
skrivað um hesa syrgiligu hending.**

1. partur

Ein tann størsta vanlukkan, sum man vera hend fyrri eina einstaka bygd eftir stóddini, er skaðadagurin í Hesti, tá ið 11 menn mistu lívið. Hetta hendi fyrri júst 100 árum síðani. Her skal takast aftur í hesa søgu.

Jóan Chr. Poulsen skrivaði í Hestsøgu um skaðadagin:

„Fyrsta apríl 1919 fóru tríggrir bátar í havið, tvey seksmannafør og eitt fýramannafar.

Harðasti streymur var og mysing, men ørgrynni av fiski. Skjótt drógu allir upp í bátarnar og koyrdu segl á aftur at landi. Tá ið tað seinna seksmannafarið „Roysningurin“ var komið nakað inn, helt ein av bátunum seg síggja fýramannafarið sigla langt undan teimum, og var leiðin hjá teimum inn á Hælin (sunnast á Hestoynni). Vestfalskyrrindi vóru, og teir munnu helst ikki hava torað inn í Kolturssund fyrri iðuni, ið væntaðist at vera í tann dagin. Bæði seksmannaførini fóru inn á Kolturssund og komu fram í øllum góðum. Tá ið „Roysningurin“ var komin á land, og teir sóu, at fýramannafarið var ikki

komið, kom ótti á teir, men lítið varð tosað, tí eingin vildi leypa ræðslu á tey, ið avvarðaðu. Tá ið tað var blivið hálvmyrkt, og eingin bátur var komin, var eingin í iva um, at ein vanlukka var hend.

Góvu sítt lív fyrri at bjarga øðrum

Sjey menn tóku seg saman at fara at leita eftir teimum. Lykt høvdu teir við sær. Um ta tíðina, tá ið teir vóru komnir út fyrri Hælin, varð ein sovorðin bøla niða, at ein sá einki burtur frá sær, og munnu teir tá hava rógvið seg á land.

Onkur heldur, at teir eru komnir í samband við hin bátin og umkomnir undir bjargingini. Tá ið hesin seinni báturin heldur ikki kom aftur, var tað onkur, ið eggjaði til at manna enn ein bát og fara at leita eftir teimum. Men tá segði ein maður, ið mist hevði son á tí seinna bátinum, nei. „Tí,“ segði hann, at „um ein bátur fór avstað afturat, so kom hann heldur ikki aftur.“ Teir fóru so til gongu út í Hælin og róptu, um nakar var har. Har kom einki aftursvar.

Morgunin eftir varð farið at leita við báti. Uttan fyrri Hvannagjógv fleyt stýrið av fýramannafarinum við stýrisvølinum í. Tætt

við land innan fyrri Sáturmar fleyt ein ár og fótalunnar og tiljur, ið hoyrdu til báðar bátarnar.

Aftan á henda mannskaðan var ligið heima frá útróðri í fleiri dagar, og fyrsta dagin, ið farið var aftur til útróðrar, gjørdist ódnarveður á suðri. Henda dagin vóru fá eygu í bygdini turr, so leingi eingin bátur sást koma.“

Ingibjörg misti pápan

Men hetta er eisini enn ein søga um, at fólk ið megnaði at fóta sær hóast slík bakkøst.

Tað var so heppið, at tað eydnadist í 2009 at koma tal við Ingibjörg Hansen, f. 1915, sum misti pápan skaðadagin, og sum mundi vera seinasta barn, sum tá var á lívi av teimum, sum mistu pápan.

Ingibjörg greiddi frá: „Mamma kallaðist Marianna f. Joensen. Hon átti trý systkin: Johanna Maria, kallað Mía, var ógift og búði hjá ommu. Amalia, kallað Malla, giftist til Havnar við Niklóa Skála, kendur sum fergumaður. Thomasia doyði 15 ára gomul av meningitis, og so var tað Jógván, sum var ógiftur og búði í Hesti.

Pápi var Dánjal Danielsen. Beiggjarnir hjá honum vóru Anton, sum gekk burtur við „Oliviú“,

og Jens, sum fall í bakkanum í 1894, bara 18-19 ára gamal.

Skaðadagin í 1919, tá ið eg misti pápa mín, havi eg eina hómung um. Eg fylti fýra ár í september, sum vanlukkan hendi í apríl. Pápi fórst við tí fyrra bátinum, sum hvarv. Eg minnst, at tað kendist, sum um tað var nakað, sum var undarligt. Mamma situr undir mær um morgunin. Omma kemur inn, og nú sigur mamma: „Eru teir komnir?“ „Nei,“ sigur hon, „mamman hevur heldur ongan fingið aftur.“ Tá var mammubeiggi, Jógván Joensen í Kova, sum var 33 ár, farin við tí seinna bátinum, sum var farin at leita eftir tí horvna fýramannafarinum.

Omma hevði tá mist sín einasta son við seinna bátinum. Mamma visti ikki tá, at hesin báturin eisini var farin. Tá hevði eg mist pápa og mammubeiggja.“

Frásøgn í Dimmalætting

Um hesa hending skrivaði Dimmalætting m.a.:

„Hvorledes Ulykken er foregaaet, er der naturligvis umuligt at sige med bestemthed, men Sandsynligheden taler for, at Ottemandsfareren er forulykket ved at ro paa et af de farlige Undervandsskær ud for „Hælin“. Man har sandsynligvis næret Haab om, at Besætningen af Firemandsfareren kunde have reddet sig i Land her og er af den Grund i den mørke Nat kommet saa nær Land, at Ulykken er sket. Under Bestræbelserne for muligvis at redde de andre, har Seksmandsfarerens Besætning ikke tænkt saa meget paa sin egen Sikkerhed. For de i Hestø Bygd længselsfuldt ventende Hustru-

er, Børn og Forældre blev det en frygtelig Nat i Spænding og Uvished, men da det saa endelig blev klart, at alt Haab var ude, kendte Sorgen og Trøstesløsheden ingen Grænser. Omtrent Halvdelen af Bygdens Mænd revet bort paa en eneste Nat! Sjældent er en færøsk Bygd bleven ramt saa haardt af Skæbnens tunge Haand. For Bygden Hestø med sine ca. 80 Indbyggere føles denne sørgelige Ulykke som et udsigeligt Tab, der vil sætte sit Præg paa Bygden for lange Tider.“

Kristian Djurhuus fór út at ugga

Kristiani Djurhuus, sum seinni gjørdist lögmaður, arbeiddi tá á dómaraskrivstovuni. Hann sigur soleiðis frá í sínum endurminningum, sum hava verið endurgivnar í hesi røð:

„Morgunin eftir vanlukkuna komu boð til myndugleikarnar í Havn um tað, sum var hent. Biðið varð um, at „góð menniskju“ kundu koma út í Hest at tosa við tey, sum sótu eftir. Frú Ebba Müller var millum teirra, sum skuldu royna at fáa onkran út í oynna. Hon ringdi til mín á skrivstovuni og heitti á meg um at fara. Eg helt meg ikki vera egnaðan, helt eisini, at eg var ov ungur (hann var 24 ára gamal) til eina slíka uppgávu. Men eg var staðiliga biðin um at fara, so eg eftirlíkaði.

Tá ið eg fortaldi um hetta heima, vóru bæði konan, Margretha, og míni foreldur eins ivandi og eg.

Men pápi mín var samstundis glaður um, at eg hevði fingið hesa áheitan, tí hann hevði havt eitt byggiarbeiði í Hesti nøkur ár frammanundan. Tá var hann blivin vinur við báðar teir saknaðu bátsformenninar. Mamma var samstundis vinkona við konu annan bátsformannin.

Eg varð fluttur yvir í Hest við einum motorbáti, men eg eri ikki førur fyrri at útgreina, hvat ið eg kendi á mær, tá ið eg kom upp á land. Eg føldi meg sum eitt óverdugt lítið menniskja, men ein stillislig bøn til hin Almáttuga má hava verið blivin hoyrd, tí tá ið eg kom inn í raktu heimini, veruliga vóru tey øll rakt, var tað eins og orðini komu mær av munni á ein slíkan hátt, at eg føldi, at hesi fólk, eg tosaði við, høvdu funnið troyst og styrki at bera sín stóru og tyngjandi sorg.

Bygðin var vissuliga hart rakt.

Kristian Djurhuus varð 24 ára gamal sendur út í Hest at troysta tey, sum sótu eftir.